

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі поденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ доларя, або 10
рублів; з виплатою що субот-
ти 4½ доларя, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Входить у Львів що дня
крім неділей руських свят
о 5½ год. по полудні.

Рекляма, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Оссолинських ч. 11. (партер)
(фронт від ул. уТхої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гаве-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застереження.

Реклямації неопечатані є
вільні від порта. — Оголь-
шеня звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріс-
ки, а в «Надіслаім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні довеня по 30 сот.
від стрічки.

Конець староческого сторонництва і яка з того для руских народовців наука.

(Δ) Староческе сторонництво, під про-
водом таких знаменитих провідників, як
Паляцкий, Рігер і ин., відгривали нельми
важну ролю не тільки в національно-полі-
тичнім і культурнім розвитку чеського на-
роду, але також і в австрійській політиці. Ми-
мо великих заслуг для чеського народу по-
чала витворювати ся проти староческого
сторонництва опозиція, а т. зв. віденські
пунктації уложені за міністерства гр. Таф-
фого в порозуміню з Німцями викликали
такий опір в чеськім народі, що при виборах
до держ. ради в 1891 р. молодочехи нане-
сли старочехам страшне поразення, від ко-
трого староческе сторонництво нагло поча-
ло упадати. Були ще деякі змаганя обнови
сего сторонництва, але коли не стало Ріге-
ра і деяких інших визначних політиків се-
го табору, не повела ся також і обнова зго.
Тепер що він втрапили они останне своє
пристановище, так що в дійсности перестали
старочехи вступувати. А що з тої події
можна висувати також хосенну науку для
руских народовців, отже наведемо тут голос
чеської кореспонденції Zentrum, котра ось що
пише про сі події:

«Після доповняючих виборів до праж-
ської мійської ради булоб уже обманом пи-
сати про староческе сторонництво. Оно пе-
рестало вступувати, хочби навіть ще склика-
но які єго збори. Був би се збір померших.
В пражській раді мійській мали старочехи ще
останне пристановище, але й се тепер втра-
тили. З 13 своїх радних, котрі мали відда-
ти ся повновному виборови, упало 12. Остан-
них 20 староческих радних жде при най-
близших доповняючих виборах слідуєчого
року подібна доля. Тим способом будуть
старочехи виметені з пражської радниці. Єго
доля сумна не викликає навіть спочування,
бо у великій часті староческе сторонництво
само її завинило. Старочехи вдали ся з мо-
лодочехами в раді мійській в компроміс і
вели з ними компромісову господарку. По-
за радницею фліртували старочехи з ради-
калами і забували єго свою традицію і
вірність засадам. Гим способом сторонниц-
тво староческе само себе погубило. Колиб
було витреноло при своїх засадах стало би
злучником між чеськими хліборобниками а
католицькими народовцями і тим способом
булоб обновило ся або діждало ся чесного
кінця. Тепер розсіяні недобитки староческі
лишили ся ще на поталу національним со-
ціалістам. Яко самостійне сторонництво ста-
рочехи вичеркнені із спису вступуючих.

Молодочехи торжествують задля відне-
сеної при мійських виборах побіди, бо вже
від десятилітя не зазнали того, щоби у ви-
борчій боротьбі не тільки не потерпіти по-
раженя, але навіть виказати ся здобутками.
Але се є лише блиск полоніни перед по-
гасненем! Як раз останні вибори визначили
ся незвичайно слабою участію, хоч навіть
Німці сам разом, очевидно з слабим успі-
хом, по 25 роках станилі ся при урні. А
так само і способи уживані молодоческими
выборчими агітаторами не були зовсім че-

сні. Отже й усе те не поможе молодочехам
станути на ноги. Властива небезпечність
грозить з иншого боку. Прага має застарі-
лий статут, як ніяка инша автономічна кор-
порація. А як раз молодочехи вважають
себе сторонництвом реформи. Они подали
в держ. раді внесенє на загальне право ри-
борче (ми недавно писали про те, як б. по-
сол Славік, внескодавєць, дораджував тепер
усім Чехам станути на підставі основних
державних законів! — Р е д. Р у с л.), они
пособляли змаганям до реформи виборчої
Гавча і Бека і тепер домагають ся демо-
кратизації виборчого права сеймового. По
останних виборах они вперше осягнули
більшість в пражській раді мійській. Тут
отже можуть виявити свої демократичні по-
чуваня і перевести новітний перестрій громадского
права виборчого. Опозиція буде їм в сім
лише пособляти. Але в сій хвилі, коли пра-
во голосованя до ради мійської буде розши-
рене, стріне молодочехів доля староческого
сторонництва. Пожди, небавом спічиєш і ти!
А колиб молодочехи вагали ся перевести
выборчу реформу, показали би тим, що їх
демократизм не зможе удержати ся там, де
розходить ся їм о синекюри. Може й тепер
уже мороз іде поза спину молодочехам за-
для віднесеної „великої побіди“ в доповня-
ючих виборох мійських, бо може она бути
звіщном недалекої погібели. Доверва, ко-
ли й молодочехи будуть належати до ми-
нувшини, буде можливе уздоровленє чесько-
го партийного життя, тоді доверва буде по-
ра для сьвіжих струй».

Отсі події в чеськім таборі мають бага-
то дечого схожого з нашими партийними
відносинами і тому наведена статя Zentrum
містить в собі чимало поучного і для рус-
ких політичних сторонництв. Як у Чехів
староческе сторонництво причинило ся вель-
ми до національних відродин чеського на-
роду, до єго просьвітного і культурного роз-
витку, так у нас, si licet parva сопореге
magnis, сторонництво народовців положило
підвалини до просьвітних, культурних і на-
ціонально-політичних відродин руского на-
роду в Галичині (а так само і на Буковині).
Одначе народовці мали ту хибу, що за ма-
ло в широких верствах народних працюва-
ли. Тимчасом радикали почали свою агіта-
ційну політику з долини, а народовці, що-
би їх собі присьднати, вийшли з ними в ком-
проміс і тим способом утворили націонал-
демократичне сторонництво. Компроміс сей
не вийшов в користь народовців, а ще менше
в користь руского народу, досить згадати про
ролю дра Трильовского, дра Евгєна Ле-
вицкого, п. Будзьяновского, Старуха (то, в
держ. раді, досить вказати на те, до чого
доведе „Діло“ і „Свобода“, обидві часопи-
си засновані народовцями, а віддані на по-
талу живлам радикальним і явним анархі-
стам.

Вислід виборів до держ. ради викликав
велике торжествованє в таборі націонал-
демократів і радикалів. Але вислід дволіт-
ної з горою діяльности численного клубу,
єго подвійний розлом, а крім того виклю-
ченє Трильовского і рішуча нагана Будзья-
новского яскраво освятлюють сумний стан
положеня політичного Русинів. Сей вислід
выборів до держ. ради чи не подібний до
тої побіди молодочехів. Але чи не гірші ще

выгляди розкривають ся там крайним жи-
влам, що обіцували золоті гори виборцям,
а тепер опинили ся перед безвыглядним по-
ложенем і не можуть виказати ся ніякими
успіхами. Руска суспільність може багато
навчити ся і з чужого нещастя і висувати
для себе не одну з сего науку.

Положенє Русинів в Босні.

(Дальше).

Ось такий то боснійський рай побачив наш
митрополит на власні очи і таку поміч приніс
нашим бідним переселєнцям. Більше ще зробити
було годі, а про сьвященника і не говорити: се
було залежне вповні від крижевацкого єпископа
Юліяна і очевидно від помочи правительства.
А вернувши до Галичини журив ся дальше
справами наших переселєнців. Не забув також і
про свою винницю. А тим часом минуло пару
літ, і митрополит був дуже цікавий довідати ся,
як то за той час жило ся бідним Русинам у
далекій чужині. Чи змінило ся що від єго по-
буту в Босні, чи ні, чи краще живє ся вже на-
шим людям, чи може, не дай Боже, бідують і
дальше так гірко, як і перше бідували? Рад
також був дізнати ся, як там єго винниця іде,
чи є з неї яка користь людям, чи ні. Усе те ціка-
во було знати, та сказати про се не міг ніхто,
бо ніхто там не був за той час від нас, ані не
було нікого з Босни у нас. А що у Високопрео-
сьвященного не було часу пустити ся другий раз
в дорогу до Босни, тому і вислали мене, щоби
я там поїхав та довідав ся на місци від людей,
як їм живеть ся, та яку користь мають з ви-
ниці.

Так отже дня 7. жовтня 1907 виїхав ся я
в дорогу до Босни, а 9. жовтня був я вже в
Баналюці.

Приїхавши сюди, став я шукати якої фіри
до Камениці (коло Дуброви). Питаю одного, дру-
гого, аж тут клопіт: ніхто не знає, де то та Ка-
мениця.

Кажу тоді:

„То може знаєте Дуброву?“

„І того не знаємо, — була відповідь — то
мусить бути десь в горах“..Ов — лихо, думаю собі і виймаю мапу.
Показую на мапі: — ось й она тут та Ду-
срова.Та ба — мапа не переконала баналюцких
Сербів зовсім, бо они розуміли ся на ній так,
як я на французській політиці..

Вкінці питаю:

„А знаєте може де Йошавка?“

„А Йошавка, то знаю — відповів — бо я
там вже був“.„Ну то вези мене до Йошавки. Кілько хо-
чеш“?Згодили ся за 8 корон і згодом пустили ся
до Йошавки, яка, як показувала мапа, була від-
далена від Камениці яких 4—5 кілометрів.По кількох годинах їзди по при ріку Вер-
баню приїхали ми під вечір до Йошавки. Вже з
далека побачив я сильне електричне сьвітло.

„Що то за місто?“ — питаю фірмана.

„Се не місто, то фабрика, а радше тартак
пана Міліча“ — відповів фірман.Приїхавши під фабрику, казав я фірманови
стати, та закликав до себе Серба, що стояв на
дорозі:

„Куди мені їхати в Каменицю?“ — питаю його.

Та він лише головою крутить: — не розуміє!

Та тут як на щастє працювали у тартакі наші люди та такі зараз за штахетами склали кленки.

Коли отже зачули, що я питаю Серба о Каменицю, зараз таки прийшли до воза, привитали ся, пізнали зараз свого чоловіка. Дивлю ся, то наші галицькі люди!

„А ви звідки“ — питаю.

„Ми з Дуброви“.

„А Камениця далеко?“

„Ні, тут зараз“ — але тепер зле їхати, бо вже смеркає, а дороги нема доброї, та ще і під гору. Ось красше заждіть. Тут є діти в Камениці, які ось зараз за пів години будуть іти до дому. У них є ліхтарки, то вас і підведуть.

Згодив ся я радо, — адже між своїми не загублю ся!

(Дальше буде).

Огляд часописий.

(Потреба просвітних викладів і відчитів про народно-господарські справи. Київська „Рада“ про напрям таких відчитів).

З пізною осеню настає також до певної міри у наших хліборобів відпочинок в господарських роботах, бодай в полі, а час сего відпочинку треба би у нас обертати на поширене і поглиблене науки і просвіти в широких верствах. Правда, що наші селяни радо читають політичні часописи, цікавлять ся політичними справами, але требаб їх зацікавити також сими відомостями, які їм дадуть спомогу поправити своє господарство, придбати собі певні підвалини для народно-господарського добробуту. З добробутом зростає також свідомість сили й почуте народне в широких верствах і на підвалинах народно-господарської незалежності здвигне ся перегадом і національно-політична сила й незалежність. Там то наводимо понизше велику цікаву статтю київської „Ради“, котра повинна би й нашу львівську „Просвіту“ і її просести по краю спонукати до живійшої роботи в тім напрямі в осени і зимою.

Ось що пише „Рада“:

„Сама тепер настає доба — найінтензивнішої лекційної діяльності всяких товариств і організацій — земств, „Просвіта“. На селах сі лекції здебільшого набирають характер узкохліборобський, у буквальному розумінні сього слова: як обробляти землю, як угноювати її, як заводити ті чи інші рослини й т. д. Розуміє ся, й проти таких лекцій вічного не можна мати; они конче потрібні й надзвичайно корисні. Але не можна обмежуватись тільки ними. Тепер ми переживаємо й відчуватимемо ще гострійше — такий час, коли поодинокий хлібороб як високо його господарська техніка не стоялаб, одними своїми зусиллями вічного не вдіє. Потрібні організації, спілки хліборобів для того, щоб при всякій техніці успішно боротись за своє становище на ринку. Висновок — потрібні лекції по кооперації. Правда й те, що такі лекції читають, але читають їх в розмірно малім числі й носять они переважно характер знов таки занадто узкий, спеціальний. Читають про те, як відкрити споживне товариство, як вести книги в ньому, які права ради, загальних зборів. Се все, розуміє ся, конче потрібно, але не можна замикається селянам у се тісне коло дрібненьких чисто-місцевих інтересів. Раз у раз треба зазначувати, що споживне, чи позичкове, чи сільсько господарське товариство сильне не тільки одним боком своєї спеціальної діяльності, а тим, що при охоті й уміню оно може впливати на всі боки й на всі потреби селянського життя. Всі три фази економічного процесу — продукція, поділ і споживане — цілком легко піддаються впливови якого хочете типу сільської кооперації. З такою ж легкістю піддаються тому впливови всі духовно-культурні потреби селян. Сей бік справи треба яко мога частійше й яскравійше зазначувати в народних лекціях по кооперації, які читають по селах. Ваше товариство — то ваше все, оно може вам допомог-

ти в усякій пригоді, на кождім кроці вашого життя, — ось яке змаганє повинно проходити крізь усі такі лекції.

Сього року черговим стало питанє про найвигіднійше спожиткованє селянського врожаю. Вага сього питання й той пекучий інтерес, з яким воно обмірковувалось і обмірковує ся, стають для нас зрозумілими, коли згадаємо про ту величезну ролю, яку відіграє хліборобство в українськім народнім господарстві й особливо в господарстві дрібнім селянськім. Теоретично се питанє вже можна вважати розв'язаним: справу спожиткованя селянського врожаю мусять взяти в свої руки селянські товариства й громадські організації, як от земства тощо. Але як має стояти справа практично, як саме взятись до неї — на се й доси певної відповіді, певної поради дати не можна. Кождє товариство, надумавшись допомагати своїм членам у сій надзвичайно важній справі, приневолене іти напозмацки й починати все на ново, не маючи змоги користуватись ні досвідом інших товариств, ні порадами тямущих людей. Біда в тім, що відомости про хлібні операції селянських товариств, коли они й попадають у селянські часописи, носять характер випадковий і уривчастий, щож до тямущих людей, то, на жаль, їх у нас так мало, що про вдоволенє всіх товариств їх порадами покишо вічного й думати.

От тут то і повинні прийти на поміч народні лекції, особливо ті, що уладжують ся земствами. Лектори повинні зазначувати яко мога частійше і енергійнійше, що все залежить від самодіяльності самих селян і від того, на скільки їх товариства будуть живі й гнучкі. З особна споживанє врожаю так саме може опинитись цілком у селянських руках, як позичкова й всяка інша справа, до якої прикладено кооперативне лікарство. Споживні крамниці цілком успішно борються з дрібними сільськими крамарями, так саме, як позичкові товариства успішно борються з дрібними лихварями, отже товариства для продажи селянських плодів успішно можуть боротись з купцями, перекупками, гандлярами, маклерами та іншим гайворонем, що спустошують селянські кешені. Треба тільки переконати селян у сьому, а там усе вже піде як найкрасше.

Наприкінці хотіло ся би і ще раз нагадати нашим „Просвітам“ про ті вигляди, які відкриває перед ними економічно-лекційна діяльність на селі. Земські лектори здебільшого української мови не знають, а як і знають, то з тих чи інших причин нею на лекціях, за рідкими винятками, не користують ся. Лекції „Просвіти“ звичайно читалиб українською мовою, що разом далоб три гарних наслідки: селяни красше з'явилиб зміст лекції, українська мова піднеслась би в поглятах селян і, нарешті „Просвіти“ здобувалиб собі популярність у тих колах, на яку власне они й рахують при своїм заснованю. Єдина перешкода, яка може тут трапитись, се — адміністративна заборона. Але можнаж спробувати.

Ст. Р.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Переговори в цілі уможливленя парламентарної сесії продовжують ся, однак без вигляду на який небудь успіх. Слав. Єднота заняла супроти бар. Бінерта прямо непримириме становище і вважає всі мости зірваними, навіть колиб тепер бар. Бінерт прихилив ся до обнови міністерства. Південні Славяни відгрожують ся чисто технічною обструкцією. Супроти того очевидно завислоб ся на введєнє § 14., проти котрого конституційна комісія ухвалила однудушну засторогу. Так само в польськім колі крайні жавла змагають до того, щоби ухвалити засторогу проти § 14., а в такім случаю польські міністри не могли би підписувати цісарських розпорядків і були би приневолені уступити, так що в кабінеті осталиб лише німецькі міністри. Для того німецькі сторонництва роблять заходи, щоби уможливити своїм міністрам остати при теках навіть на случай ex lex.

Послуханє міністрів Вайскірхнера і Дулембидало привід до ріжнородних толків в дневника-

стві і звязуваня австрійського пересилєня з уступками в користь Мадярів. Іменно деякі часописи запевняють, що монарх через пазваних обох міністрів бажав вплинути на дотичні сторонництва, щоби они не противили ся уступкам в користь Мадярів, а тим самим і піддержали кабінет бар Бінерта. Тимчасом добре в тих справах усе поінформована христ. сусп. Reichspost запевняє цілком рішучо, що Корона не дала ніяких обіцянок що до національних уступок на полі військовости в Угорщині.

Як звіщають дальше, має ще др. Гломбінський бути покликаний до цісаря і мабуть задля того відрочив він політичну розправу в польськім колі на слідуєчий тиждень. Все те однак вказує, що стоїмо перед важними рішеннями і то як що до пересилєня в Австрії, так само і що до пересилєня в Угорщині.

Промови на недільнім вічу Юста в Мако і на нештєнськім бенкеті Кошута, сах провідників двох розріжнєних таборів незалежного сторонництва, відбили ся голосним гомоном в угорськім дневникарстві. Коли одна часть дневників говорять про розлом сторонництва незалежних мців як про довершену подію, намагає ся друга часть дневників сю справу так представити, начеб сей розлом дав би ся ще заклеїти. Кошутівський дневник Budapest пише, що ріжниця між сторонниками Кошута і Юста не є засадничі а лише тактичні. По обох боках сторонництва незалежних мців вважають удержанє єдности яко справу незвичайної ваги.

Андрашівський дневник Budapesti Hirlap подає погляд одного з провідників групи Юста. Кошут готов вести справи з партійною коаліцією, колиб монарх згодив ся на подавану ему програму. Колиж сю програму відкинуть у Відні, тоді Кошут без сумніву найде дорогу до повороту до групи Юста. Кошут бажав би очевидно обезпечити собі відворот до сторонництва, котре грозить, его покинути. Юст є побідником, Кошут пораженом, — про се нема ніякого сумніву. Тим то й виключена є можливість діяльности пораженого. Він став неужитком для утворєня правительства.

Деякі часописи бачать знов певний зворот в пересилєню після послуханя і нарад Векерлього у Відні. Дневник банкової групи „Magyarország“ доказує, що Векерле намагав ся в тих днях привднати для своїх змагань міністра загра. справ і австр. міністра-президента, для змагань виміренних на утворєнє нового кабінету. Векерле переконував відєнські політ. круги про потребу поспіху в полагоді пересилєня, бо положєнє погіршає ся з кождим днем. Можна припускати, що там послухали ради Векерлього, а на се вказує постанова про покликанє Андрашого і Кошута до Відня, щоби переселєнє наковечно полагодити. Імовірно Корона візвє особисто Андрашого і Кошута, щоби піддержали програму Векерлього, о се мабуть просив сам Векерле. Незалежні бачне око звертають на події у Відні, а колиб на ново іменовано міністерство Векерлього, котре бажав продовжєнє свільного банку, тоді прихильники банкової самостійности, розпочали би найострійшу боротьбу проти кабінету.

У Кошута і у Юста відбували ся наради що до становища, яке обидві групи мали би заняти на конференції сторонництва незалежних мців скликаний на вчєра (пятницю). Про те, щоби сі два табори погодили ся, не могло бути мови.

Наміром Юста було довести на згаданій конференції або до упокорєня Кошута перед більшістю, або до зложєня проводу незалежних мців. З кождим днем росло число прихильників Юста, а корабель Кошута наглядно потопав. Юст зібрав около себе дєс около 140 прихильників, так що за Кошутом остало ще около 80, значить, він не мав вже більшости за собою.

Юст домагає ся рішучо самостійного банку угорського з 1. січня 1911 року, а плової окремішности з 1. січня 1917. Крім того заявляє Юст, що не може бути мови про коаліцію між незалежними а конституційними (значить дуалістами з 1867 р.).

На конференції незалежних мців Гольльє доставив внесєнє, щоби наведені в горі услівя висунути вже тепер яко ковєчні домаганя, коли тимчасом Кошут був за відрочєнем. Однак при-

хильники Юста відкинули відпочуюче внесені Кошута великою більшістю голосів, почім Кошут заявив, що виступав із стороництва независимців.

Заграниця.

Опозиційна уніоністична більшість в англ. палаті лордів рішила відкинути в другім читанню бюджетовий проєкт. Ходить їй іменню о те, щоби виборці рішили, чи в даній хвилі більшість голосів в палаті громад, якій прислугує устанавлюване бюджету, має право впроваджувати зміни суспільно-економічного устрою. Висша палата не хоче дати видерти собі законодатного права особливо при нагоді, коли має сумнів що до сего чи на ті зміни годять ся горожани держави. В противнім разі, палата громад моглаб собі позволити на устава, які їй подобалиб ся, тому, що кождий законодатний предмет є звязаний в фінансами.

Проти палати лордів веде опозицію міністеряльний табор з George-ом v. Churchill-ом на чолі, боячи ся утрати симпатій пролетарияту, здеморалізованого демагогами. Першу пробу хотять они зробити власне з бюджетом. Палата лордів підняла одначе рукавичку, кинену їй противниками. Бо колиб приняла бюджет, ухвалений лібералами в палаті громад, тоді є історична роля скінчилаб ся, встанованє єї булоб злишне. Одначе серед лордів панує велике занепокоєнє по тій причині, що бюджетовий проєкт перейшов в палаті громад безглядною більшістю 230 голосів та питаєм, як віднесе ся до сеї справи вард, виборці. Сі останні складають ся переважно з робітничих і середно-заможних верств, а проєкт бюджету не є для них несимпатичним вже хочби з сего згляду, що він складає головний податковий тягар на заможні версти. Колиб отже міністеряліста побідили при виборах, наслідком сего булоб ухвалєнє бюджету, а через те упалаб доси независима палата лордів.

Просимо відговити переглату.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Коєми і Дам; римо-кат.: Серафіна. — В понеділок: руско-кат.: Акіндини; римо-кат.: Леопольда. — Ві второк: руско-кат.: Акеєсини; римо-кат.: Атмара.

— Рускі залізничні білети. На засіданню залізничної ради в середу пос. др. К. Левацкий інтерпелював міністра залізниць в справі залізничних білетів у східній Галичині. Міністер др. Врба відповів, що в части краю заселеного Русинами є намірене і зарядженє виданє білетів їзди лише в трох мовах. Міністер не противний також, щоби викликувано стаціі і час відїзду також в рускій мові, а если такого зарядженє доси не видано, то появить ся оно в найближшім часі.

— Всепольскі студенти львівської політехніки не хочуть остати позаду своїх товаришів в університеті. З нагоди вивішного інавгураційного вечерка „Основи“ в авлі політехніки зібрали ся они вчєра на віче і ухвалили протест отсего змісту: „Польска молодіж технічна, стоячи супроти подїї удїленя авлі Є. М Ректором політехніки українському тов-у „Основа“ і з огляду, що піддержуване живел ворожах нашому народови і сепаратистичних, яким є безперечно українська молодіж, згуртована коло „Основи“, противить ся становищу, яке займає довгі літа загал академічної польської молодіжи, дальше з огляду, що поведєнє Є. М. Ректора політехніки може стати ся грізним причиняком на будучину, причиняючи ся до введєнє в мури польської політехніки національних борб — протестує найбострійше проти зарядженє Є. М. Ректора політехніки і висловлює пересвідченє, що оно остане в міродатних кругах політехніки відокремленє і нашою суспільністю належно осудженє“.

— Проти сих ухвал головних загорільців виступив навіть Kurjer lwowski. Зазначивши, що „Основа“ політкоює не займає ся, а інавгураційний вечер був би минув тихо і спокійно — Kur. lw. лякає ся, чи нині не прийде на політехніці до біяки. Если вибухнуть на політехніці суперечки і скандали, і если зі спокійного доси товариства утворить ся „руска боївка“ то вина за се — кінчить Kurjer — спаде на всепольків.

— Українці в Дорпаті. Білоруский тижневник „Наша Ніва“, що виходить у Вильні, привосать в останнім числі ось яку допись з Дорпату: Дня

21. ст. ст. жовтня „Тов-о студентів-Українців в Дорпаті“ уладило український вечер. Відограно комедію Кропивницького „По ревізії“ а потім пішли співи студентського хору і жива картина з житя укр. кобзаря Тараса Шевченка на основі верпа „Думи мої, думи“. Кобзар сидів задуманий, а перед ним переходили історичні особи з козацких часів — їдуть козаки, несуть прапори, а на переді гетьман з булавою. Від студентів-Білорусів був на вечерку К. Борисович. Добре було би — кінчить дописуватель — щоби і білорускі студенти дали про себе знать.

— 3 Борщівщини доносять нам: Останньої неділі відбули ся перші загальні збори пожарного „Сокола“ в Залучу над Збручом. На збори прибули з замісцевих: д. Юліян Олесницький з Борщєва, о. Алексєвич з Ніври, цілий стяг Соколів з Єрмаківки і багато селян з Вєрбівки і Ніври. Зборам проводив о. Алексєвич, статут пояснив др. Олесницький, а іменем львівського „Сокола“ привитав нове товариство горячою бесідою д. П. Остафій, начальник „Сокола“ з Єрмаківки. Старшина нового „Сокола“ складає ся з найсвідоміших селян, а головою є д. Василь Осадчук. Членів вписало ся около 40. По зборах відспівано патріотичні пісні. Нове сокільське тов-о в Залучу дало почин до заложєнє сокільського гнізда в сусідній Ніврі, звідки вислано вже статут до Львова. Сокільська організація в Борщівщині буде тепер добре розвивати ся, бо „Сокіл Батько“ поділив борщівський повіт на три округи з осередками в Єрмаківці, Королівці і Озерянах та иоручив „Сокодам“ з тих місцевостей доглядати решту філій.

— 3 містечка Погребище, бердичівського повіта (на Волині), пишуть до „Ради“, що там українськими справами мало хто цікавить ся. На пам'ятник нашому батькови Т. Шевченкови хоч би хто койкуй дав. Книжок українських нема. Був аматорський гурток, та мусів після 8 вистав загинути, бо дуже мало було слухачів. Осимі вруна в тих сторонах гарні по веїй волости, селяни дуже вдоволені.

— Русини в кіцманській гімназії. З початком шкільного року 1909/10 було в руско-німецькій гімназії в Кіцмані в їх учеників враз з приготавлюючию класою 347 (в тім трох приватистів). Русинів було 201; між ними що до віросповіданя: гр.-прав. 197, гр.-кат. 94. Римо-католиків мала тоді ся гімназія 26 (23 Поляків, 2 Чехів і 1 Німець), а Жидів 29 (між сими одна приватистка).

— Отворєнє читальні „Просьвіти“ в Куликові. Се містечко було до недавна гніздом капаєства. Аж ось перед двома тижнями отворєно там читальню „Просьвіти“. Стало ся се завдяки чотиролітній праці в. Василя Іванецкого, урядника кредит. тов-а „Надія“ і агєнта „Дністра“. На збори приїхали сьвященники з околиці і відпоручники львівської „Просьвіти“. На початок вписало ся пів сотні найсвідоміших міщан, а за останні два тижні вступило в члєни нової читальні ще других тільки. З сего видко, як багато пографать зробити один ідейний чоловік.

— Мадьяризация Гуцулів. На днях постигла гірка доля около 50 гуцульських родан на Угорщині, які перед тим від довшого часу замешкували полудневу часть Буковини. Справді се населєнє не бідгате і через те переселило ся оно недавно на Угорщині, щоби собі хоч там заробити на кусник хліба. Заможніші тамошні господарі привняли сих убогих Гуцулів на роботу на своїх полях. Але через якийсь час зарібки на полях сих угорських властителей стали такі мінімальні, що Гуцули не могли там навіть вижити. Удавали ся они нераз до бук. релігійного фонду, щоби він сему їх лиху якось зарадив, тимчасом там не полагаждєно сеї справи й до тепер. Незавидне положєнє сих нещасних гуцульських руских родан почало ще більше погіршатись, від коли в сім угорським сел засновано мадьярську школу, до якої тягнуть і дітий сих переселєнців. Діти гуцульські, розумієсь, не уміють по мадьярски ані словечка, лише по руски. Доведєні до розлуки удають ся тепер ті Гуцули до всіх міродатних чинників на Буковині о рагунок і поміч.

— Цінний дарунок Папа Пій X. став — як звієсно — напою зовсім вєнадійно. Не догадував ся, як Іхав на конкляє, що вже не поверне до своєї любї Венеці. Отже їдучи до Риму, купив залізничний білет там і з поворотом до Венеці. Тамчасом в серпні 1903 по трох днях конкляє вибрало его наслідником папи Льва XIII. Зелєничка карта стала неיותרбною. Найбогатші збирачі памяток заходили ся набути сеї білет до своїх збірок і жертвовали нечувано великі гроші. Але Папа не хотів продати сеї памятки. Аж підчас недавного побуту грецького короля в Ватикані Папа вволив просьбі короля і подарував ему той білет.

— Орендованє жидами церков на Україні. У Києві появиля ся книжочка І Галаята, в якій автор силкує ся довести, що євреї церков на Україні не орендували. Легенду про се вигадали вороги євреїв, яким бажало ся викликати серед українського народу ворожєчу до жидів. З виводу сеї книжочки Галаята умістив в „Кієв. Вѣст.“ статью український історик М. П. Василенко, який звертає увагу на те, що Галаят ні-

яких нових даних не наводить, а тільки в иншого боку освітлює давню вже звієні факти. Таким чином тепер вєж таки не можна сказати, що орендованє євреям церков на Україні — дійсно легенда тим більше, що ролю євреїв в економічнім житю України за часів козацких повстань зовсім не просліджено, хоч у київським центральноім архіві можнаб знайти багато матеріялів у тій сараві. Спонуляризованє дійсно наукового погляду на ролю євреїв в економічнім житю України, каже д. Василенко, річ незвичайно потрібна, бо ми живємо в часах, коли в масах зростає ненависть проти єврейського населєнє, котре все мало „щастє“, збирати кругом себе крайне тенденційні легенди. В Києві заснованє тепер гурток, для ширєнє певних відомостей про євреїв. Гурток той віддасть суспільности й культурі правдиву прислугу, коли пероводитимє в діло свої ідеї. Відповідаючи на статью Василенка д. Саліковський в 279. ч. тойж газети в статі „Не тьмъ путем“ пригадує, що колись сказав Н. К. Михайльовський, що є дві правди — правда істина і правда сираєдливості, і коли одну з них приносимо в жертву другій, то пропадають обидві. Цікавє з історичного погляду питанє, чи орендували євреї церкви на Україні, треба розслідити, не сполучаючи его з „регабілітацією“ євреїв. 300 літ тому євреї, що орендували добра польських панів, діставали також право участі на доходах з церковних требів. Ну, і що з того, коли справді так було? В якім відношеню може та обставина стояти до теперішних євреїв і Поляків? Адаже тому 100 літ, не 300, вели в Росією війну християни Французи. Шоє було тоді з християнськими церквами, в їх числі і з Успенським Собором, де коронують ся російські царі? Ті храми перемієно на стайні для французкої кавалєрії. Сеє річ трохи прикрійша, ніж оренда церковних доходів, але чи є она достаточною підставою для заперєнє великих заслуг французького народа на культурнім полі? Розуміє ся, людєска темнота і підлість можуть використовувати такі факти, щоби ширити ненависть. Але історичними розвідками, хоч би їх висновки навіть не підлягали сумнівам, не навернеп того рода людий. З підлєстю, словєсна боротьба взагалі безуспішна, а з темнотою треба бороти ся иншими способами. Дурнєви я запитував би наведєну в книжочці д. Галаята під р. 1596. арендну записку, видану „попови Микляшевскому і жидови Пєсаху на масток з церквами і доходами... Коли тут є причина обурювати ся на непошанованє сьвятині (в тих часах!), то вже певно скорійше можна би обурити ся на сьвященника, чим на его спільника „невіру“. Але Герцен сказав: „Ганьбити а-бо хвалити якийсь загальний історичний факт — діло пустє: его треба розуміти“. („Рада“).

— Холєра в Росії Із ц. к. генєрального консуляту в Одєсі допосать, що від 26. жовтня до 2. листопада с. р. захорувало в окрузі Александрії хєрсонської губернії, на холєру 9 осіб а 7 осіб умерло. Названий генєральний консулят звернув ся до буковинських староств в справі ітензивнийшого береженє розпоряджень, які видано в цілі охорони перед занєсенєм холєри в область Буковини.

— Без взаїмности. Зі статистику почтового руху в вересні с. р. дізнаємо ся, що в тім місяці вислано зі Львова 16,566.952 листів, переписних карток і друків, а наспіло лише 1,652.871 таких самих посилок. Поминувши друки (цінники і часописи) припадає на звичайні листи, які вислано зі Львова, близько 4 мільони, а на прислані до Львова 650. тисяч. Отже лише на шєсту часть листів Львовяни дістали відповідь. Ще менше відповідей дістали Львовяни на перєписні листки, яких вислали 4,494.636, а одержали лише 513.335, отже лише що десятій перєписний листок удостоїв ся відповіді з провінції. З поручєними листами стоїть справа зовсім противно. Зі Львова вислано поручєних листів 136.195 а прибуло до Львова 150.163. З сего видно, що Львовяни мають більше довіре до почти, чим провінціялісти.

— Провідник сациялістів о сьвященниках. Vandervelde, провідник бельгійських соц. демократів, висказав ся в бельгійській камері за увільненєм сьвященників від військової служби. Коли „товариші“ за зле ему се взяли, так між иншим боронив ся: „Знаю не мало сьвященників і мимо великої ржвиці переконань, яка нас ділить, глибоко їх поважаю задля моральної інтелектуальної вартости. Шо до инших, котрих не знаю, — то не маю причини сумнівати ся, що й між ними є стілько чесних людей, скілько між лікарами або адвокатами. Шо більше, спосіб житя, до якого сьвященники обовязані, промовляє ще в їх користь... Ідеал сьвященників, а наш — цілковито собі противні. Ми сьвященників поборювали і поборювати їх не перестанемо, але не маємо жадного права їх обиджати або оплюгавгавлювати“.

— Клоїт з модними жіночими капелюхами. В Парижі проходжувалясь оноді хідняком елегантно убрана пані в новомодім капелюсі, на яким серед усяких цвіків та трав, пишались ріжнородні птахи. На вікні одної камєниці сидів собі спокійно кіт. Завваживши шєдєст і побачив-

Надіслане

(На сю рубрику редакція не відповідає.)

ши на капелюсі пташки, що холіталась, матю скочив на капелюх по добычу. Пані з жаху і перестрахи оміліла, а люди ледве прогнали kota, що зубами і пазурами впив ся в свою добычу.

— **Зелізна пригода.** Дня 1. с. м. вибрало ся сімох селян з Ясенова шльного, городеньского повіта, через Святин до буковинських лісів по опалове дерево. Коли смерком вертали домів, і переїздили через шлях залізниці коло Снятина, попри будку ч. 190, надіхав поспішний поїзд і розторошив один з возів та убив селянина Августина Шкварка. Був се в черги третій в з. Шкварка відкинуло на бік на яких 5 метрів з розторошеною головою; задна часть воза розлетіла ся в куєники, а коні з передною половиною воза вийшли ціло. Яка була причина катастрофи: чи рампа не була заперта, чи селяни самі піднесли рампу, викаже слідство.

— **Зима.** Вчора вечером падав перший сніг сего зимового сезону, але зараз топив ся. Нині ще більше похолодніло і також трошка налітав сніг, але довго не міг устояти ся.

Оповідки.

— **Театр „Сокола“ у Львові** виставить завтрашньої неділі 5-актову штуку Гаушцака „Доля жартує“. Початок о 7. год. вечером.

— **Зі Станіслава.** Тов. о „Українська Молодіж“ в Станіславі уладжує на дохід бідних дитий рускої захоронки на Бельведері в неділю 20. с. м. в комнатах тов. а „Руска Бесіда“ в Станіславі (ул. Голуховского ч. 2, партер) вечерницю з танцями. Стрій для пань і панів візитовий. Початок о годині 8. вечером. Вступ від особи 2 К; для оп. академиків 1 К.

— **Конкурс.** При великій бурсі при ул. Крижовій у Львові асть до обсадження посада директора економічного. Обовязки директора суть: 1) Ціле економічне веденє бурси. 2) Надзир над інвентарем. 3) Веденє спису приходів і расходів бурси. Поданя вносити належить до 30. листопада до Виділу Руского Товариства педагогічного, улица Мохнацкого ч. 12. В поданю належить подати дотеперішне занятє, історію житя, відносини родинні і долучити свідочтва. Ближші услія уділить ся устно. У Львові дня 6. листопада 1909. р. — *Руске Товариство педагогічне.* 102(3-3)

Наука, штука і література.

— **Календарик „Сокільський Базар“ на рік 1910** видає товариство торговельно-промислове „Сок. Базар“ у Львові і продає по 20 с примірняк. Члени і владчяки дістають календарик даром. Мимо маленького книжкового формату поміщено в ній крім календаріюм різні найпотрібніші для кожного інформації на 20 сторінках.

— **Нова книжка.** В Одесі друкує ся книжка під назвою: *Ор. Іопленко. Некруть.* Оповід. Малюнки з натури (посвята Єв. Чикаленкови. І. Ціна 7 коп.

— **Карта України.** Видавництво „Дніпро“ (в Одесі) готує до друку листовну картку з картою України та карту України.

— **„Записки Українського Наукового Товариства в Києві“.** Вийшла з друку кв. V, присвячена „Славній пам'яті Микли Гоголя в сотні роковини его уродин“. Зміст сеї книжки такій: 1) О. Грушевський: М. Гоголь і сучасна українська суспільність. 2) П. Петровський: Недуга Гоголя. 3) К. Невірова: Мотиви української демонології в „Вечерах“ та „Миргороді“ Гоголя. 4) Б. Бучинський: Змаганя до уніі рускої церкви з Рвмом в роках 1498—1656. 5) В. Розов: Українська шкільна драма „Успеніє Богородици“. 6) О. Русов: Про занятя Українців по перепису 1897 року. 7) К. Михальчук і Е. Тимченко: Програма до збираня відмін української мови (додаток).

— **Одривний український календар.** Вже вийшов з друку в Києві одривний календар видавництва „Час“ на 1910 рік. У календарі багато портретів. Спинки до календаря дуже гарні, артистично зроблені.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, орте говлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білінського в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурся тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:

Сай до свого!

Всім, що потребуєть рілничих машин як січкари, млиники, молотільні, керати і т. п., млини, мотори ронні і бензинові, поручаємо як найгорячіше загально знану фірму: **ЛЕОПОЛЬД ГЕРМАНН**, фабрика машин і млиньских каменів у Львові, ул. Городецька 14 А. 98 (4-6)

Телеграми

з дня 13. листопада.

Берлін. Архів. Франц Фердинанд з женою приїхав тут в полудне. На двірці привитали їх цісар Вільгельм, князі і канцлер. Гості поїхали відтак до цісарської палати в Почдамі.

Петербург. Дума вибрала президентом знова Хомякова 212 голосами проти 93. Перед голосованєм „кадети“ заявили, що усувають ся від участі в виборі, бо дотеперішна президія держ. ради не шанувала прав меншости.

Петербург. З Лівадні доносять, що стан здорвля царіці вельми погіршив ся.

Бюро учительске і службове

Марії Немчиновської, Львів, площа Академічна 3.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским ко-ролем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16^о ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого ав-стрийского безкоролівя). Львів 1903. 8^о ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигмонт Кейстутович, великий князь Литов-ско-русний. Історична монографія. Жовква 1905. 8^о ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodub-ski. Львів 1906. 8^о ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8^о ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідка, замітки і ма-теріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8^о ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-русского народу. Львів, мал. 8^о ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8^о ст. 22. Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. — вел. 8^о ст. 4. Львів Ціна 5 сот.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 16. листопада 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниц High-Life представленє. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашея

кожхат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 30 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радч. Ол. Барвіньский на пам'ятник Т. Шевченкови в Києві.

Біда з лихим

жолудком

а сталі наслідки того є: брак апетиту, біль жолудка, млозне, забуреня при травленю, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

МЯТОВІ ЦУКОРКИ

випробовані лікарями!

Длають оживляючо, причиняють ся до травлення і до скріплення жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набути у всіх аптиках.

91 (9-12)

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
з Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до					
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Яшова	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
з Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 1^о до 1^{1/2}. А) Лише в неділі і сьвята від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — Б) Лише в неділі сьвята від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — В) В неділі і сьвята а від 1^{1/2} до 3^{1/2} щодень. — Г) Щоденно від 1^{1/2} до 3^{1/2}. — Д) Лише в неділі.

